

Barne- og familiedepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

HØRINGSUTTALELSE – FORSLAG TIL REVIDERT RAMMEPLAN FOR BARNEHAGEN

Tvillingforeldreforeningen (TFF) har mottatt høringsbrev vedrørende ovennevnte, med høringsfrist til den 07. november 2005.

TFF er en forening med 2500 familier som medlemmer. Vårt hovednedslagsfelt er, som navnet sier, foreldre til flerlingebarn, både tvilling-, trilling- og firlingforeldre. For fremstillingens enkelthets skyld vil vi nedenfor bruke begrepet "tvilling" for alle grupper flerlinger. Vi jobber for og med foreldre, der vår målgruppe også er helsestasjoner, barnehager, skoler etc. Foreningen jobber blant annet med å ivareta og bedre flerlingeforeldrenes rettigheter, opplysningsarbeid og kursvirksomhet. Sistnevnte både i forhold til foreldre og fagpersoner.

Antall tvillingfødsler har økt de siste årene. For ca 10 år siden ble det født rundt 700 tvillingpar, mens det de siste årene er født ca 1050 par. Denne statistikken tilsier at **alle** førskolelærere og andre barnehageansatte kan regne med å møte tvillinger i sine grupper, og ha behov for å vite noe om deres spesielle behov.

På vegne av foreningen ønsker vi å kommentere de punkter i forslaget der vi mener hensynet til tvillingene særskilt bør iakttas.

Det er særlig på tre felter vi ønsker å supplere forslaget. Det er til

1. 2 *Grunnleggende begrep og prinsipper*
 2.4 *Samarbeid mellom hjem og barnehage*
2. 4 *Omsorg og oppdragelse*
 4.1 *Inkluderende fellesskap med plass til det enkelte barn og*
3. 6 *Barnehagens fagområder*
 6.2 *Språk, tekst og kommunikasjon.*

1. SAMARBEID MELLOM HJEM OG BARNEHAGE

”Med samarbeid menes regelmessig kontakt der informasjon utveksles og der en kan drøfte spørsmål knyttet til barnets trivsel og utvikling og barnehagens pedagogiske virksomhet,” jf forslaget side 10. Slik vi leser forslaget, er det samarbeidet mellom hjem og barnehage etter at barnet har begynt i barnehagen som drøftes. I forhold til tvillingene er det av vesentlig betydning at dette samarbeidet kommer i gang før barnehagestart, og selvfølgelig vedvarer utover. Dette med bakgrunn i at det foreligger flere risikoer ved flerlingesvangenskap, som igjen kan innebære spesielle utfordringer i forhold til barnet ved barnehagestart. Det er derfor viktig at barnehagen er orientert om tvillingene og deres eventuelle utfordringer. Her er naturligvis barnets hjem den sentrale opplysningskilde.

Mange flerlinger er født for tidlig (prematurt og dermed små) og krever intensiv spesialbehandling. I en undersøkelse utført av Barneombudet i samarbeid med Tvillingforeldreforeningen i 2004, fant vi av 600 innkomne svar at 49,4 % av flerlingene var født for tidlig.

Hva betyr dette når barna starter i barnehagen og hva er det viktig for barnehagepersonale å vite?

Spesielle behov

I dag redde barn født helt nede i uke 23 – 25, dvs. ved vel halvgått svangerskap. Mange av disse klarer seg helt fint, men svært mange har også spesielle vansker de sliter med, nettopp som følge av for tidlig fødsel. Dette kommer ofte tydelig frem ved skolestart, men også så tidlig som ved barnehagestart.

Det er også hyppigere forekomst av cerebral parese (CP) blant flerlingefødte, især hos trillinger og firlinger.

Hvordan de prematures adferd kan vise seg forskjellig fra dem som er født til termin:

- sensitive for stress og overstimulering
- senere reaksjonsmønster
- urolige i kroppen
- høy smertegrense
- lavere energi

- trenger lang tid
- har ofte ustabilt søvnmonster
- småspist eller motsatt
- dårlig fordøyelse ofte forbundet med mavesmerter
- er oftere syke
- konsentrasjonsproblemer
- vanskeligheter med å ta imot kollektive beskjeder
- problemer med å huske
- er hyperaktive eller passive
- er ofte engstelige
- har ofte dårlig kontakt med andre barn, og søker voksenkontakt
- har ofte lavt selvbilde og mangler selvtillit
- bruker lengre tid på å utvikle språk og motorikk
- er ofte perfeksjonister

De fleste nevnte symptomer er lettere å få øye på dess eldre barnet blir, men det er flere av dem som kan oppdages allerede i barnehagealder dersom man er oppmerksom på dem. Har barna ved barnehagestart en eller flere av disse symptomene, bør det legges spesielt til rette for barnet, se på behovet, og foreldrene bør sammen med barnehagen lage en plan som gjør at barnet vil trives i sin hverdag i barnehagen.

På samme avdeling, eller hver for seg?

Når barna skal begynne på skolen, må en avgjøre om de skal gå i samme klasse eller hver for seg. Dette er imidlertid viktig å tenke over allerede ved barnehagestart.

Tvillinger som har hatt et sunt avhengighetsforhold (se nedenfor for nærmere redegjørelse av de forskjellige tvillingrelasjoner) vil takle begge situasjoner. Barn som har et stort behov for å markere seg hver for seg, vil antagelig ikke like å komme på samme avdeling. Barn som er ekstremt avhengige av hverandre, vil antagelig mislike å bli separert. Å skille tvillingene med det samme de begynner barnehagen, betyr ikke at de kommer til å utvikle seg individuelt, spesielt hvis de opplever situasjonen som stressende.

Når barna skal begynne på skolen, vil det være en fordel om tvillingene har erfaring i å ha vært fra hverandre fra tidligere av, gjerne fra barnehagen.

Hvis barna går i samme avdeling i barnehagen, bør de få sjansen til individuelle opplevelser ved for eksempel å ikke sitte sammen ved bordet, delta på forskjellige turer etc.

Om barna skal være sammen eller gå hver for seg i barnehagen, er et av områdene foreldrene må få være med på å avgjøre før barna begynner i barnehagen, og ved senere overflytting fra småbarnsavdeling til avdeling med eldre barn.

2. Plass til det enkelte barn

”Barnehagens oppdrageroppgaver innebærer at det er de voksnes ansvar å medvirke til at hvert enkelt barns individualitet og behov for selvutfoldelse kan skje i trygghet og innenfor fellesskapets normer og regler,” jf forslaget side 15.

Her tør vi påstå at flerlingebarn gir flere utfordringer enn enlingene. Det er svært viktig å se hvert av barna individuelt, og å få alle opplysninger om hvert av dem. Selv om barna er genetisk identiske, kan de ha svært ulike spesielle behov.

Tvillinger forholder seg annerledes til hverandre enn søsken ellers. I gutt/jente tvillingparene er jenta ofte mer moden enn gutten, og gutten kan miste selvtillit hvis han oppfatter seg selv som mindre dyktig.

Jenta tar ofte en overbeskyttende mammarolle som til tider kan hindre guttens videre uavhengige utvikling. Den følgende modellen er til stor hjelp for vurdering av tvillingforholdet, og hvordan det bygger oppunder den personlige, sosiale og emosjonelle utviklingen av hvert barn. Vi må imidlertid alltid være forsiktige med å ”sette barna i bås”/stemple barna, siden de er i stadig utvikling og forandring.

Sunn avhengighet

- Ett individ med egen identitet
- Samme og forskjellige venner
- Støtter sin tvilling (sunn konkurranse)
- I stand til å velge både det samme som eller forskjellig fra sin tvilling.

Sunn avhengighet er det ”ideelle”. De som har et slikt avhengighetsforhold er fornøyde med sitt tvillingforhold, men er også i stand til å fungere som individer der de måler seg selv med en større gruppe av sine jevnaldrende.

Som foreldre og lærere bør vi tenke over hvordan vi skal legge forholdene til rette slik at barna skaper et sunt avhengighetsforhold.

Tett tvillingforhold

- én enhet – kan ikke fungere uten sin medtvilling
- ingen eller få egne venner
- kler og oppfører seg likt
- reagerer på begge navn
- roer ned/girer opp for å holde følge med sin tvilling
- ”tvillingspråk”

Tvillinger med stor avhengighet av hverandre, opptrer ofte som en enhet og er likt kledd. De kan bli urolige/utrygge og svært opprørt om de plutselig blir skilt ved skolestart, da de både skilles fra foreldrene eller barnehagen og fra hverandre. Det er derfor av særdeles viktighet at barnehagepersonalet er klar over problemstillingen allerede mens barna går i barnehagen.

Ved å opptre som en enhet tiltrekker tvillinger ofte stor oppmerksomhet, men vil da være ute av stand til å fungere uten sin tvilling. Voksne kan oppmuntre og hjelpe tvillinger til å styrke sin egen identitet ved å kle dem forskjellig og behandle dem som individer og ikke som en gruppe.

Svært forskjellige tvillinger

- liker ikke å være en del av et tvillingpar
- takler ikke sin tvillings suksess/gleder seg ikke på vegne av medtvillingen om denne gjør det bra
- skal være annerledes- engel/djevel
- ekstremt stor konkurranse
- prøver å dominere
- den ene kan ta på seg ”offerrollen” og på den måten manipulere omgivelsene
- misliker å kle seg likt

Noen barn er ikke glade for å være tvilling. De takler ofte dårlig det faktum at de ikke har hatt individuell oppmerksomhet fra spesielt mor eller annen hovedomsorgsperson, men har alltid måttet dele denne.

De kan:

- droppe ut av fag eller en aktivitet dersom tvillingen er flinkere, selv om de selv er like gode som sine andre jevnaldrende

- lage motsetningsforhold til sin tvilling, for eksempel ved sin oppførsel, klesstil og annet, slik at de er det helt motsatte av sin tvilling
- komme med ekstreme krav om å bli behandlet helt likt som sin tvilling fordi en blir sjalu ved alle merkbare forskjeller
- overdrive konkurransen med sin medtvilling i å være bedre for enhver pris
- nekte å gratulere sin medtvilling om denne har oppnådd bedre resultater enn en selv
- forsøke å dominere sin tvilling
- mislike å kle seg likt som sin tvilling da lik påkledning vil understreke tvillingforholdet

Barn svinger ofte mellom å være svært tette og ekstremt individuelle. De kan også gå ut og inn av roller i forhold til omstendighetene. Når tvillingene f.eks. starter i barnehagen, blir de tettere knyttet sammen for å støtte hverandre.

3. SPRÅK, TEKST OG KOMMUNIKASJON

Før skolestart har mange flerlinger hatt mindre øyekontakt og færre verbale samhandlinger med voksne. Det er derfor av særdeles viktighet at barnehagepersonalet er klar over dette, slik at de på en best mulig måte kan være med på å gi flerlingene en god språkutvikling, så tidlig som mulig.

Det er ikke uvanlig å snakke til flerlinger som en gruppe, istedenfor som til individer, slik at flerlingenes språkutvikling forsinkes.

I en travel hverdag blir flerlinger oftere ”overlatt til seg selv”, slik at de utvikler sitt eget språk, ”tvillingspråket”. ”Tvillingspråk” er et vanlig språk, men er ofte ”slurvete”, barna hopper over ord, endelser etc. Språket kan kanskje sammenliknes med det ”sms-språket” som brukes i dag.

Strategi for språkutvikling

- Individuell øyekontakt
- Omtale barna med deres egne navn og referere til barnet ved å bruke barnets navn i begynnelsen av setningen
- Påse at hvert barn snakker for seg selv
- Utvikle individuelle og lengre samtaler med hvert barn, gjerne i en lekesituasjon.

Avslutningsvis informerer vi om at vi har under utarbeidelse en informasjons-CD til barnehagene om tvillinger. En lignende CD er tidligere utarbeidet i forhold til skolen.

Utover dette har vi ingen kommentarer til forslaget.

Med vennlig hilsen

Ingun Ulven Lie
Daglig leder

Marijana Lozic
Styremedlem